

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Ce facem cu analfabeții?

Cestiunea analfabeților noștri iarăși a căzut pe planul al doilea. Strânși cu ușa de planul infernal al legii electorale, ne-am alarmat cu toții. Am privit mai de aproape gradul cultural al populației române. Am recunoscut bucuria calităților intelectuale ale Românului, viciunea minții lui și dorul de-a străbate. Dar ne-am îngrozit văzând starea de înapoiare în care se găsește în privința cunoașterii de carte.

La un moment dat, acum câteva luni, ne ridicasem cu toții pentru îndreptarea acestui rău. Ziarele indicau mijloace. Societățile culturale promiteau că se alătură la mișcare. Autorii se anunțau cu scrierea de cărți, întocmite anume pentru analfabeții trecuți peste vârsta școlii. Se făcuse atâta șgomot în jurul cestiunii, încât ziarele ungurești se speriaseră că în curând vom lua cultura cu asalt, și ceruseră guvernului să nu permită înființarea școalelor de adulți. Le eră teamă ca nu cumva, în hărnicia noastră pripită, să învățăm cu toții carte, încât legea lui Andrassy (biata de ea!) să nu ne poată face nimic rău și să ne găsească pe toți pregătiți.

Spaima presei maghiare a fost însă prematură. Românul se aprinde el repede, e strașnic în hotăriri, dar până la îndeplinirea unor frumoase proiecte îi trebuie multă răzgândire. În adevăr, nu avem nici o știre că în vre-un colț al

țării preoți harnici sau învățători desinteresati, să fi adunat în serile lungi de iarnă pe țărani în jurul lor și să le fi talmăcit taina buchilor românești. Din nici un protopopiat nu ne vine vestea, că acolo s'ar fi organizat în mod sistematic această activitate extra-școlară, cu ajutorul căreia s'ar fi smuls un număr oare-care de Români din ghiarele ignoranței. Starea de mai nainte continuă deci, pentru că minunea asta ar fi fost prea mare, ca noi să ieșim din făgașul unei evoluțiuni somnuroase. Scumpii noștri conducători sătești au îndeletniciri prea multiple — între cari și norocoasa consumare a congruei guvernamentale — decât să-și tulbure digestia și să-și omoare vremea frumoasă de seară, sau din după-prânzele de Duminecă, cu instruirea celor insetați de carte.

Vremuri grele. Corupție pe de-o parte și îndărătnicie, dublată de trândăvie pe de alta. Și în timpul acesta toți câți ne înconjoară o iau înainte. În taberele altora o vieță activă, o muncă febrilă ca într-o fabrică șgomotoasă, în care se tăuresc armele viitorului. Pe toate terenele se taie brazde nouă. Și noi pășim în urmă, cu pași greoi și incerti, cu ochii acoperiți de ceața neștiinței.

E o soartă tristă și umilitoare aceasta. Ce potrivite sunt pentru noi cuvintele unui gânditor englez: „Tragedia cea mai tristă este, să vezi pe un om, înzestrat cu toate însușirile de a învăța, că moare totuș neînvațat!”

Și mai ales astăzi. Vieța modernă întreagă se bazează pe cheltuirea de pu-

tere intelectuală. Câtă cheltuim noi? Cu ce contribuie la această vieță miile de Români, cari își trăesc în liniște și intunec traiul lor de instincte? Cum socotim că vom ieși din situația de acum fără a ne scutura de această adevărată robie, care ne înfășoară de veacuri cu lanțurile sale? Cum socotim că ne vom putea îndeplini în această țară misiunea culturală, ce ni s'ar cuveni, ca poporul cel mai numărös după acela al Ungurilor?

Zădarnice întrebări. Zădarnice apeluri. E așa de puțină însuflețire pentru cauza aceasta mare. În mod flegmatic îți răspunde unul sau altul: „De ce atâta frământare? Cum am trăit atâtea veacuri, n'o să putem trăi și mai departe?”

Să lăsăm deci toate în grija inerteții noastre naționale, a acestui zeu tutelar. Bun e Domnul și nu ne va părăsi pe noi!

Cum se comentează cazul din Oravița.

Comentariile în jurul căderii candidatului național la alegerea din Oravița se țin lanț. Interesul pentru această alegere eră atât de mare și de multilateral, încât nu ne miră deloc, că discuțiile sunt atât de aprinse.

Aceia cari se bucură mai mult de căderea noastră, natural că sunt adversarii noștri din toate taberele. Nu se bucură atât de mult partidul constituțional, că au câștigat o forță în noul ales, căci pe cum se știe, renegatul Siegescu este un om cu totul de-a doua mână. Dar guvernul însuș și partizanii săi saltă de bucurie, fiindcă în reușita lui Siegescu ei văd triumful unui principiu demonic și anume triumful banului asupra conștiinței. Pe de-o parte guvernul a ajuns la convingerea, că

VIEȚA LITERARĂ.

Delavrancea. Apus de soare. Dramă în IV acte. Buc. 1909 (Ed. Socec.) pag. 167.

Personalitatea literară atât de simpatice a d-lui Delavrancea a îndemnat pe mulți să scrie cuvinte iperbolice despre „Apus de soare”. Aceste cuvinte pot să-l incredințeze pe autor despre popularitatea ce o are în lumea noastră literară, nu însă și despre valoarea dramei sale. La judecarea căreia motive de simpatie și de sentimentalitate n'ar trebui să tragă în cumpănă.

Nici succesul de scenă nu este totdeauna dovada cea mai sigură despre calitățile unei lucrări dramatice, mai ales la publicul Bucureștian, atât de șovăitor în gusturile sale și atât de puțin șgărcit în aplauze, fie-că o Jozetă oarecare, fie că un erou național cu tot alaiul său îi cer atențiunea. De altfel în acest public interesul a fost totdeauna cald pentru subiecte istorice. Câteva evocări fericite, câteva cuvinte apologetice despre trecutul glorios al neamului, pe urmă scene de înalt dramatism cu tumult, cu furtuni, cu trăznete... și succesul e sigur. Mai cu seamă astăzi. Se putea ca acum, când, prin diferite serbări și publicațiuni recente, cultul pentru Ștefan cel Mare a crescut atât de mult, când prin literatura ce se face de ani dearândul spiritul public a pornit spre preocupări istorice și naționale, — se putea ca lumea noastră să nu primească cu bunăvoință

o dramă din vieța unui glorios voevod, iscălită de un meșter al graiului și al condeiului?

Când citești însă, sau când ascuți drama d-lui Delavrancea, neinfluențat de personalitatea d-sale, nici sub impresia efectelor de scenă și numai din interesul pentru o lucrare cu înalte pretenții de artă, găsești multe observațiuni de făcut. Și nu înțeleg de ce alții au evitat să le spună, câtă vreme o lucrare neizbutită în activitatea unui scriitor nu poate întru nimic să-i întunece meritele din trecut.

Drama d-lui Delavrancea este înainte de toate greșită prin însuș concepțiunea ei. Ștefan cel Mare trăiește în tradiție și în credințele noastre ca un euceritor și făcător de bine. În literatură el este potrivit mai mult pentru opere fastuoase, pentru poeme sau balade, cari să-i preamărească bravurile și să-i plângă căderile. Un erou tragic însă n'a fost fericitul Ștefan. Moartea lui a urmat fără nici o vină, fără nici o catastrofă sufletească, o moarte firească de om bătrân cu datoria împlinită. Iar din moartea aceasta, întru nimic tragică, d-l Delavrancea și-a croit drama sa. Patru acte în șir moare bietul viteaz. Patru acte dearândul suferă de ranele ce se deschid, tot mai dureroase, la picioare. Nici un conflict, nici o pasiune mare, doborătoare, în sufletul acestui bolnav, care-și leagă copilul pe genunchi și-l răsfăță ca și „Bunicul” din volumul „Între vis și vieță”. Fața lui crispată, oboseala, deseale țipete de durere,

ne prevestesc moartea lui, încât ne surprinde ca ceva de prisos și cu totul incidental, epizodul dela sfârșit cu uciderea „vărului” Ulea. Murea el, bătrânul, și fără șguduirea asta din urmă, de care autorul — de dragul estetice și al istoriei — putea să-l cruțe și să ne cruțe. În apunerea aceasta lentă, în svărcolirile dureroase ale fizicului, în micile senilități, se cuprindă mai mult o micșorare a eroului decât o ultimă strălucire a vitejiei lui.

Autorul însuș pare-că și-ar fi dat seama de lipsa unui conflict psihologic, care să determine acțiunea dramei sale și a avut fericita idee să introducă un epizod din cele mai rare în literatura noastră dramatică: iubirea între Oana și Petru Rareș, fii nelegitimi ai lui Ștefan. Iubirea aceasta ascunsă între doi inși, cari nu știu că-și sunt frați, putea în adevăr să ducă la complicațiuni tragice. Pasiunea tinerilor putea în fiecare moment să devie vinovată, incestuoasă chiar. Emoțiile prin cari trebuia să treacă bătrânul lor părinte, silit a-și reaminti și a destăinul alunecările tinereții sale, puteau oferi situațiuni pentru scene puternice, catastrofale. Cetitorul așteaptă însă zădarnic desfășurarea acestui conflict. D-l Delavrancea trece ușor pe lângă subiectul său; îl schițează, dar nu-l adâncește. Voevodul ră mâne vesel și indiferent în fața iubirii fiilor săi; el o favorizează chiar și-i îndeamnă să se iubească. Iar greșala cea mare, săvârșită de dl

sistemul cel mai ușor de-a combate politica naționalităților este corupțiunea, pe de altă ei au stabilit în sfârșit un mod de-a se apăra de orice lovitură în viitor, despărțind poporul de conducătorii săi. Și trebuie să recunoaștem că au dreptate: cucerirea dela Oravița a avut în adevăr pentru guvern o însemnătate practică și principiară.

Astfel se explică ușor de ce în presa noastră comentariile sunt de natură dureroasă și de ce nu ne putem ascunde tulburarea. Ceeace au făcut ziarurile noastre după alegere, a fost un atac direct împotriva celor vinovați, a preoților și învățătorilor din acele cercuri. Și e foarte naturală această izbucnire, căci desertarea preoților a venit în mod prea surprinzător. Nimeni nu s'a așteptat la acest act de lașitate.

Avem durerea să vedem și în presa din România multe articole drepte în această direcție. În Regatul român lumea eră obicinuită să ne știe foarte disciplinați politicește și să creadă că preoții sunt lamura societății noastre — „sarea pământului“, cum se zice în Biblie. Văzând acum cât de mult s'au înșelat, e natural că și frații noștri să aibă cuvinte de mustrare la adresa perfidiei, cu care preoții își povățuiesc turma lor.

Mult s'a îndărtit cu ocazia asta vorba „și în jurul faimosului Burdia. Ungurii caută să jumfle tot mai mult importanța acestei nulități politice, care nu are alt merit decât acela de samsar între guvern și între sufletele slabe și căzute din mijlocul nostru. Ziarele ungurești spun, că numai prin Burdia s'ar putea inaugura politica de pacificare a Românilor... Ei, vom trăi și vom mai vedea ce-o fi. Va bate el ceasul și pentru acest Burdia și oamenii săi!

Teama de Kristóffy și de Lukács. Criza nervoasă prin care trece partidul Kossuthist, fericitul alcătuitor al majorității parlamentare, — face pe mulți să fie de o violeță extremă față de oamenii politici, cari la un moment dat, le-ar putea deveni periculoși. Zilele trecute s'a făcut în culoarele camerei amintire de fostul ministru de finanțe Lukács, care ar fi chemat să rezolve, în fruntea unui nou guvern, problemele politice și financiare actuale. Abia s'a știut de această palidă combinație și deputații Kossuthiști au început să vocifereze, — o probă că simt o adevărată teamă de acest bărbat nekossuthist, căruia i-a ieșit vestea de a mai fi și o minte luminată. Dar furia majorității a crescut, când au văzut că tot acum iese

Delavrancea împotriva unei elementare logice a sentimentelor, este faptul că Oana și Rareș, după ce se încredințează că sunt în adevăr soră și frate din aceeași părinți, își dau mâna prietinește, își zic „frați“ și se despart (fără să se mai știe din piesă ce s'a ales de dânsii) foarte împăcați cu soarta lor și foarte nepăsători de iubirea lor din trecut. Impresia cetitorului este că prin modul superficial de a trata epizodul acesta, d-l Delavrancea a scăpat ocazia de a scrie în adevăr o dramă trainică.

O mare vină estetică a dramei este și actul al 4-lea. E o proză chinuitoare acest act, în care vezi scene dearândul un bătrân trăgând de moarte, gemând în cursul operației ce li se face la picior. La sfârșitul actului eroul se ridică și, în cămașa lui de noapte iese în scenă și în urmă pe stradă ca să ucidă pe conspiratorul împotriva tronului. Mă rog, se putea ca halul acesta în care se arată Ștefan, să fie o apoteoză a lui? Trebuia ca leul Moldovei să fie preamărit și pentru eroismul cu care a suportat operația cu ferul roșu, fără bandaj sau... cloroform? Dar operațiuni de aceste în general nu sunt pentru scenă. Gerhardt Hauptmann a prezentat publicului german pe un domn leproș — și a fost fluerat.

D-l Delavrancea greșește apoi împotriva așa numitei economii a dramei. Fixându-și toată atențiunea asupra lui Ștefan, încarcă foarte mult

la iveală și numele lui Kristóffy, fostul ministru de interne. Lucrul s'a întâmplat așa, că Kristóffy a fost primit zilele acestea în audiență atât de Suveran, cât și de Prințul Moștenitor. Acest din urmă l-a reținut într'o audiență de peste o oră, ceea ce a dat mult de bănuț presei Kossuthiste. Presupunerea este că un întreg complot s'ar fi săvârșit de către Prințul Moștenitor — Kristóffy și Lukács, pentru înlăturarea actualului guvern și instituirea la cârma țării a unui guvern din afară de partide. Ne-ar părea bine să putem zice „de ce te temi, nu scapi“, dar deocamdată schimbarea de care se tem guvernamentalii nu se prezintă în fasa descrisă de dânsii.

Comedie politică.

Excelența Sa Kossuth Franți s'a răsgândit. Nu mai ține cu cei cari cer înființarea băncii naționale autonome... Rămâne solidar cu colegii săi din cabinet și se execută din nou.

La ședința comisiei de bancă plecase cu textul unui discurs ce i-l-au dictat Adrássy și Wekerle, dar — amenințat de fronda Kossuthistă de sub șefia lui Justh, Holló și Batthyány — și-a uitat discursul impus în buzunar și a rostit altul — „patriotic“, declarându-se și el aderent neclintit al băncii autonome. Criza ar fi izbucnit imediat, dacă Kossuth n'ar fi cine e — o păpușe...

Din nou l-au luat în lucrare Wekerle și Adrássy și Kossuth a cedat și ăstora. S'a declarat aderent al băncii de cartel proiectate de guvern... „Fronța“, însă, nu voiă să știe de nici un compromis. Se convocase conferința partidului independist și frondiștii declarau în gura mare că vor ști să înduplece partidul să se declare în mod categoric pentru banca națională autonomă.

Primejdia izbucnirii crizei eră iminentă. Guvernul a trebuit să ia toate măsurile de precauțiune. Kossuth s'a „îmbolnăvit“ în preajma conferinței și, prin urmare, n'a putut luă parte la conferință. Discursul ce aveă să-l rostească l-a comunicat partidului în scrisoare... Scrisoarea cetită în conferință e discurs-

rolul acestuia; schitează în fugă și, ce e drept, plastic alte roluri, neglijând însă cu totul ființe cari taie adânc în viața sufletească a eroului. Doamna Maria, figura palidă de soție, e redusă la rolul simplu de admiratoare. Se petrec sub ochii ei scene cu amintiri din trecutul romantic al soțului ei, cu Rareșoia, cu copii ilegitiimi, — și doamna Maria păstrează totuș un calm uimitor. Fără nici o zguduire, ea continuă a netezi părul bălai al străineii copile din flori crescute sub ochii ei. Așa de simplu și de nesimțitor totuș nu va fi fost — și în dramă nu poate să fie — acest suflet de femeie. Deasemenea Bogdan Chiorul nu putea să rămână atât de șters, ca o umbra trecătoare, în cursul acțiunii, căci în definitiv el este pricina conflictului dela sfârșit și cetitorul se așteaptă să vadă dacă Bogdan merită în adevăr încrederea boierilor și jertfa de sânge ce i-o aduce Ștefan. În o dramă manechinii nu au ce căută; aici totul trebuie să aibă o motivare și toate trebuie să se petreacă cu o necesitate psihologică. Simplele constatări de fapte, cari lasă deschise atâtea întrebări, sunt jignitoare.

Ar mai fi ceva de obiectat și împotriva unor mijloace secundare, cu cari autorul caută să producă efecte. Aceste sunt cântecul des repetat de cuc și de privighetoare, precum și sunetele lărmuitoare, — cele dintâi pentru a produce o atmosferă mai lirică, cele de a doua pentru a crea un cadru romantic. Surogatele aceste sunt

sul ce-ar fi trebuit să-l rostească în ședința comisiei de bancă dar nu l-a rostit, cum — probabil — nu l-ar fi rostit nici în conferința partidului independist, dacă guvernul i-ar fi dat voie să se înfățișeze în persoană. Franți e un caracter atât de ferm, încât pe hotărârile lui nu te poți încrede nici timp de 24 de ore.

Guvernul lui Wekerle-Andrássy nu s'a mulțumit, însă, numai cu „îmbolnăvirea“ lui Kossuth. Frondiștii puteau, în ciuda scrisorii, să ia o hotărâre bărbătească care să silească guvernul să demisioneze numai decât. A profitat, dară, de-un moment politic binevenit.

Fostul ministru de interne, „drabantul“ și „trădătorul de patrie“ Kristoffy, a fost primit în audiență de un ciaz atât de Maj. Sa Regele cât și de moștenitorul de tron...

Wekerle își are omul său de încredere în partidul independist, cum toate guvernele liberale au avut. Omul lui Wekerle e Ugron, cum a guvernelor liberale au fost Korniyathi și Bartha Ödön... Și omul lui Wekerle a suflat în buciom.

„E primejdie mare... Kristoffy a fost primit în audiență la moștenitorul de tron... Să se gândiască bine frondiștii ce vor să facă... Dacă se sparge acum unitatea partidului și se desface coaliția suntem pierduți... Căci nu partidul Kossuthist va ajunge să alcătuiască noul guvern, ci va veni un guvern incolor sub șefia lui Lukács László...“

Nu va veni la putere partidul Kossuthist?... Cei cari eri ar fi fost în stare să sară în foc pentru Justh, la conferință păreau că nici nu-l mai cunosc.

Și scrisoarea lui Kossuth a fost ascultată cu evlavie și acoperită apoi de-o furtună de aplauze...

„Partidul de picopseală“ a exprimat din nou încrederea sa în ilustrul șef Kossuth... și a exprimat în acelaș timp, încrederea și în Justh și ceilalți fruntași, — căci cine știe? Dar dacă totuș Justh va fi viitorul ministru-președinte?

Sfârșitul comediei politice ce se joacă de vreme atât de îndelungată se apropie.

prea ieftine și prea primitive pentru lucrări serioase.

Dar, firește, drama își are și calitățile ei, remarcate de toți. Limba ademenitoare — de data asta mai puțin colorată — și multele drăgălășii (cum numai Delavrancea le știe scrie) din viața intimă, atât de bine evocată, dela Curtea lui Ștefan, trebuie să placă ori-cui. În unele părți, ca în zugrăvirea șezătoarei, sau a adunărilor de oșteni, autorul se afirmă ca iscusit practician al scenei și ne face să întrevădem viitoarele d-sale succese dramatice. Tonul firesc de convorbire (cu excepția monoloagelor declamatorice ale lui Ștefan) se deosebește în mod plăcut de stilul bombastic al tragediilor noastre istorice din trecut și va inaugura, eventual, o nouă direcție în forma acestui gen literar. Aceste sunt însă calități mai mult de formă și nu pot înlocui ușurința cu care se trece peste stările sufletești, nici lipsa, binișor simțită, de coeziune în mersul întreg al dramei „Apus de soare“.

II. Chendi.

Noul volum de poezii, al lui Octavian Goga, poartă titlul „Ne cheamă pământul“, și a apărut zilele acestea în editura librăriei „Minerva“ din București. Se poate procura direct, sau prin orice altă librărie românească dela noi.

Guvernul a reușit să amâie izbucnirea crizei, dar n'a știut și nu va ști să o învingă. Vrea să câștige timp, măcar până în Aprilie când se împlinesc anii ce îndreptătesc la pensie, apoi — vină în urma lor alți flămânzi.

Numai Justh a rămas luptătorul impetuos de mai nainte. Pressa răsună și azi de declarațiile lui. „Dacă nu se va face bancă independentă, am să mă pun eu în fruntea celor cari vor porni obstrucție împotriva guvernului“.

Șansele lui Justh cresc... Cere banca națională autonomă, ca să i-se socotească drept merit când va primi să prelungească privilegiul băncii comune...

La noi astăzi au șanse numai ceice nu țin la principii și programe politice.

Invalidarea unui mandat naționalist. Deputatul naționalist slovac Milan Ivanka, un distins membru al clubului nostru parlamentar, nu mai e deputat. Comisia de cenzurare a Camerei deputaților a pornit anchetă în urma petiției partidului guvernamental rămas în minoritate și a „constatat“ că alegătorii deputatului Ivanka au fost terorizați de „agitatori“ naționaliști și numai așa a putut să reușească candidatul naționalist.

Doi ani de zile s'a trăgănat ancheta aceasta „imparțială“ și s'a sfârșit, cum era de prevăzut, cu invalidarea mandatului naționalist.

Deputatul Szentiványi Arpád, președintele comisiei de cenzurare, declarase — după memorabilul discurs al dlui Maniu — că vor porni cea mai inversunată luptă împotriva naționaliștilor și-l provocase pe Ivanka să-și dea demisia. Ivanka răspunsese că nu și-o dă, fiindcă are încredere în legi... „dar eu nu dau nimic pe legi!“ li observase Hellebronth Geza, un alt „fruntaș“ al partidului independist...

Ivanka s'a încrezut în legi și.... comisia i-a invalidat mandatul.

Apărătorul dlui Ivanka a fost mereu întrerupt în pledoaria sa, iar când a rugat comisia să fie cu răbdare și să-l asculte, președintele i-a răspuns că „parlamentul maghiar e foarte tolerant, căci a avut răbdarea să asculte și „ponegririle“ dlui Maniu“....

Astfel de puncte de vedere politice de partid determină la noi dreptatea.

Datoria generației de azi.

Aruncând cineva o scrutătoare privire asupra întinsurilor noastre politice, asupra moravurilor dăunătoare cari stăpânesc aceste întinsuri, asupra frământărilor și închegărilor noastre mai nouă, — nu și va putea întoarce privirea dela spectacolul din cale afară de înjositor și slugarnic, fără o împietrire de groază.

Și această împietrire, cu cât va fi mai pronunțată și mai strigătoare, cu atât va oglindi în adâncul ei fățarnicia meșteșugită, caracterul slab și șovăelnic, sufletul mic și predispus păcatului, lipsa unui ideal mai curat și starea bolnăvicioasă a conducătorilor noștri.

Nu poate fi vorba aci de numărul restrâns al deputaților naționali, a căror destoinicie, poporul Românesc din Ardeal și-a încrustat-o de mult.

Noi vorbim în numele poporului; în numele turmei păstorite până în zilele noastre de amărăciune, până în pragul durerilor de azi, de cucernicia evlavioasă, de cucernicia apostolică a părinților noștri sufletești, a căror imagină evanghelică se umple în cursul veacurilor de restrînte pentru neamul și aspirațiunile noastre, cu un nimb de lumină.

De acești conducători sufletești ai Românilor de aici și de tovarășii lor luminați de altădată — învățătorii — vrem să se stăramă gândurile noastre.

Noauă, astăzi, nu ne va fi greu să constatăm decăderea acestor factori antermergători ai poporului și slăbirea prea pronunțată a firului tainic care unea masele și pe acești „trimiși“ într'o armonie cerească și care plămădea în sufletul neprecupețit al norodului dorul de-o lumină și de-o credință pururea mare și pururea neprihănită. Și istoria sfântă a Românilor pe care cu lacrimile și cu sângele nostru o scriem, această istorie nu-i va fi greu să spuie odată rușinea zilelor noastre goale. Ea va avea de adăogat acolo unde-ar fi trebuit ridicat curajul, acolo unde-ar fi trebuit împiciorogată mândria neștirbită a neamului —

traficarea conștiințelor și triumful arginților lui Iuda.

Și păcatul acesta trebuie prins nu numai de istoria care spre rușinea noastră se va înfăptui odată, — el trebuie prins de noi. Păcatul acesta al nostru, trebuie prins și îngrădit acum cu lanțurile ruginite ale inveninării și turnat, spre mai bine cunoaștere, în bronzul fărădelegilor noastre.

La această statuă care se va ridică din fărădelegile și din rușinea păcatului ce apasă astăzi pe sufletul conducătorilor morali ai poporului românesc, trebuie țintuiți toți renegații, toți capii compromiși ai bisericii noastre sfinte, toți șovăitorii și toți cei cari pe sub ascuns, toți cei cari prin întuneric — ca și tâlharii însetați de păcate — dau mâna înfrățindu-se întru stărpirea și înjosirea neamului Românesc, cu dușmanii noștri.

*

Aduși odată la statua rușinei, îi va fi cu mult mai ușor poporului nostru, îi va fi cu mult mai la îndemână torentului cald pornit din măruntaele națiunii, să se lapede de putreziciunea aceasta morală, care pestilențiază aerul dreptelor noastre frământări și revendicări politice.

Pentru această aducere și cunoaștere, pentru această vânatoare de șerpi, pentru această prefacere a organismului nostru politic, trebuie pigulite toate instituțiunile noastre, trebuie cercetate toate școalele noastre, trebuie cunoscute toate bisericile noastre; întregul edificiu cultural și moral al neamului nostru trebuie purificat; toate încăperile cu puțină lumină, toate cele întunecate și toate încăperile tainice ale Românilor de sub coroana Sf. Ștefan trebuie — pentru un început în bine — aerisite.

Va trebui să începem o goană mare, o goană năpraznică, contra sufletelor clătinațoare, contra conștiințelor vândute. Vom avea nevoie de mult calm și de multă seninătate și ne va trebui bice de foc pentru scârboasele fețe ale farișeilor noștri!

Păcate Noi.

Ideile dorm în noi ca și iarba în pământ. E destul o primăvară sufletului, pentru-ca vecinic să incolțească în creier muguri noi de lumină.

o

Marea nu poate împrumuta niciodată râurilor, valurile ei — și mai puțin sufletele mici, ideia uriașe!

o

Virtutea, natura, zeii, înțelepții și lumina, — nu se grăbesc niciodată.

o

Celce-o dorește, — i-e frică de moarte.

o

Desigur, injuriile sunt ploaia cea mai miraculoasă: ele înfrăgezesc obrazul curat, botezând în foc și lumină strălucirea ochilor senini.

o

În foc și 'n inimă, arde totul.

o

Dumnezeul pământului trebuie să fie sau nebun sau tuberculos: prea-s multe idei și prea mulți anemici pe planeta noastră!

o

Totul, chiar și cugetarea, de unde răsar acolo... apun.

o

Nu cere numai talent, scriitorului — cere-i și suflet. Pământul se învârtește în jurul soarelui și omul numai în preajma schintei acestuia. Câte muște nu cutreer, sburând, florile grădinilor noastre! — purtătoare de miere, nu sunt decât albinele...

o

Lacrimile, nu-s decât o rouă târzie a dimineții noastre.

o

Plângând pentru toată lumea, îți scurghi ochiul tău!... „Un om al secolului XX“.

o

Mintile goale, se opresc totdeauna de... haos.

o

A ști ce vrei, — e marea artă a picturii. Nu mai puțin a cugetării și-a muziceii.

...Și totuș câți nu știu ce caută în viață!

o

Am văzut odată alergând o femeie după bărbatul ei, care 'n goana cailor, strângea la piept liniștit o altă femeie... cu păr lung și cu ochi de flacări, cu mâini mici și gură caldă: ca toate celelalte. Și mult în urmă, mă durea 'ntrebarea: „care dintre ei, eră mai deplâns?“

D. M.

Jongleurul dela Notre-Dame

după Anatole France.

I.

În vremea regelui Ludovic eră în Franța un biet jongleur, de naștere din Compiègne, cu numele Varnava, care umblă prin orașe, făcând scamatorii și „figuri“.

În zile de târg întindea, în piață, un vechiu tapet foarte uzat, și după ce adună în jurul lui copii și gură-cască prin cuvinte plăcute pe cari le învățase dela un jongleur foarte bătrân și pe cari nu le schimbă niciodată, luă atitudine ce nu erau naturale, și-și puiea în echilibru o farfurie de cositor pe nas. Mulțimea îl privea la început cu nepăsare.

Dar când, stând în mâni cu capul în jos, aruncă în aer și prindea cu picioarele șase bile de aramă ce străluciau în soare, sau când se îndoaie până-și atingea cu ceafa călcăiele și da corpului forma unei roate desăvârșite și jonglă, în ținuta aceasta, cu douăsprezece cuțite, din rândurile celor de față se ridică un murmur de admirație și banii ploau pe covor.

Cu toate acestea, ca cea mai mare parte a celor ce trăesc pe urma talentului lor, Varnava din Compiègne o ducea cu mult năcaz.

Căștigându-și pâinea în sudoarea frunții, el avea parte, mai mult decât ar fi trebuit, de mișeriile legate de păcatul lui Adam, tatăl nostru.

Templul neamului Românesc e prea îmbăcsit și duhoarea vânzătorilor de lege și de Dumnezeu, a vânzătorilor de inimi și de suflete, prea e izbitoare și fățarnică, — pentru ca să nu ne pricinuiască revoltă, pentruca să nu trezească în noi până și ultima scânteie de viață, până și ultima scânteie de demnitate.

Premenirea va începe, — ea *trebuie* să înceapă!

Când galbenele frunze năpădesc stejarul prea din vreme, cu-o adiere a vântului, regele plantelor se scutură de ele. Și noi trebuie să ne scuturăm de păcatul trădării! Trebuesc asvârliți din matca neamului toți Burdiții, toți Babeșii, toți găunoșii și toți cei cari prin atitudinea lor, prin năzuința și prin credința lor, necinstesc lupta și aspirațiunile noastre!

Poporul care-a răbdat și care el mai întâiu a simțit rușinea, blândul și nobilul popor Românesc, are astăzi menirea — marea menire — de-a se infăptui în judecător, de-a judeca și de-a înfieră toate apucăturile sălbătice...

În această premenire — poate cam târzie într-o câțva — stă toată datoria generației de azi.

D. Marcu.

Din cameră. După o discuție de 8 săptămâni, proiectul de lege despre reforma sistemului de dare a fost primit, în ședința de Vineri (12 Martie), și în citirea a treia. Proiectul acesta, alcătuit pentru promovarea intereselor agrarilor, a ajuns lege.

Camera — re bene gesta — a luat numai decât vacanțe de 4 zile pentru a putea „sărbători ziua mare de 15 Martie“, — când s'au proclamat marile idei liberale, pe cari partidele dela putere le-au desmintit, întotdeauna, în cel mai sfruntat mod.

Libertatea de presă în Ungaria. Joi, în 11 Martie, s'au înfățișat înaintea judelei de instrucție din Tângul-Murășului d-nii Partenie Cosma, Francisc Hossu Longin, Ioan Simu protopop, Cassiu Maniu și Caius Brediceanu, pentru a fi ascultați asupra conținutului „agitatoric“ al articolelor publicate sub subscrierea Dlor în numărul jubilar al „Gazetei“.

Deschideți-vă uși — — dela Vaț și Seghedin!

Cel puțin să fi putut lucra cât ar fi voit! Dar pentru a-și arăta știința, îi lipseă căldura soarelui și lumina zilei, ca arborilor pentru a da flori și fructe. Și iarna, el eră un arbore despoiat de frunze și ca mort. Pământul înghețat eră tare pentru jongleur. Ca greerul de care vorbește Mario de France, el suferea de frig și de foame în anotimpul acesta rău. Dar, având inimă curată, îndură nevoile cu răbdare.

El nu meditase nicicând asupra obârșiei avuțiilor, nici asupra inegalității condițiilor oamenilor. El credea cu tărie că de vreme ce lumea asta e rea, cealaltă nu poate fi decât bună, și nădejdea aceasta îl susținea. El nu imită pe acrobații pungăși și păgâni cari și-au vândut sufletul Necuratului. El nu injură niciodată numele lui Dumnezeu; trăia cinstit, și cu toate că n'avuse femeie, nu poftea pe a vecinului, pentrucă femeia este dușmanul omului tare, cum se vede din istoria lui Samson, povestită în Scriptură.

La dreptul vorbind, sufletul lui nu eră îndreptat spre poftele trupului, și-i eră mai ușor să se lipsească de muiere decât de cană. Căci, fără a fi necumpătat, îi plăcea să bea când veniau căldurile. Eră om bun, temător de Dumnezeu și foarte cucernic, cu gândul la sfânta Fecioară.

Când intră într-o biserică, totdeauna ingenușia înaintea icoanei Maicii Domnului, și-i zicea rugăciunea aceasta:

Durere.

Din partea unui locuitor al comunei Tilișca, primim spre publicare următoarele:

Să mi-se spună: au este oare în zilele noastre comună sau oraș cu populațiunea română unde să nu se fi sălășluit duhul neînțelegerii? Anevoie! Pretutindenea: lupte, partide, hărțueli, gâlcevi, în urma cărora se nasc procese, recuse, proteste etc... Satele noastre au un aspect bolnăvicios, care pe tine om viguros, tinăr plin de puteri, însuflețit în cauze bune, te transpun într'un indiferentism față de orice inițiativă. Cauza e: Partidele. Un partid e atât de conservativ și radical încât face imposibil de acceptat o idee sulevată din partidul contrar. Și cetitorule: Dacă trăind în mijlocul poporului ai fi cât de puțin psiholog, dar nu un psiholog orășenesc de al burghezilor și aristocraților, cari se cunosc după mutre, ci un cunoscător al sufletului poporului românesc a-i observă cât sunt de deprimați și în ce tristă stare i-a adus neînțelegerile și certele conducătorilor lor.

Zice o vorbă: Cine ascunde păcatele păcătoșilor sunt mai păcătoși decât aceia, căci prin aceasta sporesc numărul lor. Și: adevărul spus e crud, dar aduce cu sine balsam vindecător. Și dacă domnilor din Tilișca, nu le vor conveni adevărul spus și se vor supăra, am nădejde că cu timpul totuș le va trece mânia, văzând buna tendință a mea pentru îndreptarea stărilor dure-roase din comuna Dlor. Să creștăm dar la răvaș câteva exemple de înaltă morală. În urma legii școlare, poporul deja de anul trecut, cu unanimitate a hotărât susținerea școlii și plățirea salarelor învățătoarești. Această hotărâre a trecut prin comitet și sinod. Poporul a făcut-o aceasta însuflețit pentru școală și drept recunoștință pentru vasta activitate în și extra-școlară a unui învățător mai ales, care de 22 ani cu un entuziasm cald și abnegațiune nemăsurată a muncit și muncește necontenit pentru prosperarea comunei și locuitorilor. Poporul a recunoscut atât lui, cât și celorlalți învățători meritele, și i-au răsplătit cu dragostea și însuflețirea lor pentru școală. Dar s'au găsit niște tipuri mici la inimi, mari la patimi și din simplă răsbunare au tot protestat din scară în scară, până sus la dl Ministru. La congregație s'a respins protestul, la Ministru tot așa și acuma au protestat spre rușinea neamului și la cel mai superior for, la

judecătoria administrativă. Au protestat cu toate că comuna n'are nici un procent arunc; a vândut de curând o pădure în preț de peste 800 mii cor., având apoi alte multe izvoare de venit.

Și având comuna o așa stare materială de laudat, cum Doamne se mai găsească și astfel de suflete rebele, cari să pretindă dela cei 2 învățători, cari ambii au familie cu câte 5 copii — să mai rabde încă până în 1910. Și nu te-ar miră dacă fapta aceasta ar fi emanat dela niște nesimțitori și nepricepuți, dar când știi că sunt de cei cu titluri și cu rost în comună... stai uimit. Doamne! Câte decepții pe învățătorii noștri! Și dacă în felul acesta își vor arăta conducătorii noștri dragostea lor față de acei ce muncesc cinstit în ogorul națiunii — atunci să nu ne mirăm dacă s'or sporă Oravițele.

În tot anul a mai fost certe și neînțelegeri, poate în grad destul de mare, dar în anul acesta întocmai ca cataclismul dela Mesina, au izbucnit cu toată furia. S'a hotărât deja de anul trecut deschiderea unui post pentru al II-lea notar. S'a protestat iară până la Ministru, a venit apoi în jos chestia până la primărie cu o rezoluțiune în sensul acesta: de a mai hotărâ odată reprezentanța. Partidele erau aproape egale, a urmat presiuni, agitații, insulte, calomnii, și Dumnezeu mai știe ce, până când spiritele s'au potolit din nou ca să poată erumpe cu o indoită putere. Și n'a trecut mult și iată-ne în fața convocării sinodului pentru alegerea de nou comitet parohial pe period de 3 ani. Se prevede o furtună vehementă, din care motiv oamenii cu prevederi sănătoase pentru o eventualitate au invitat pe protopopul Dr. I. Stroiă. La constituire a izbucnit un tumult grozav. Vociferări și amenințări din ambele părți. O gălăgie de credea că ești într'o sinagogă iar nu într'o biserică gr.-or. română.

După o vorbire scurtă, dar zguduitoare a protopopului, spiritele s'au mai calmat. Când spre mirarea tuturor vedem că apar în biserică baionete și pene de cocoș. Da! Spre adâncă mahnire a credincioșilor, trebuie să se spună că o astfel de faptă nesocotită, a avut loc acolo, unde eră absolut superfluu de a se face onoare biseriei cu astfel de oameni cari sunt cauza atâtor fapte năpraznice în existența noastră națională-politică. Și acești „impenați“ au fost invitați de omul acela care a protestat și în contra regulării salarelor învățătoarești, și care zi de zi își extinde

„Stăpană, priveghează viața mea până când va fi voia lui Dumnezeu să trăiesc, și când voi muri, fă-mi parte de mulțumirile raiului“.

II.

Intr'o seară, după o zi ploioasă, pe când mergea trist și încovoiat, purtând subsioară bilele și cuțitele învălitate în covorul vechiu, și căutând vr'o șură ca să se culce fără a cină, văzû pe cale un călugăr ce urmă acelaș drum, și-i dădu binețe cu toată cinstea. Cum mergeau pe-o formă de repede, se ocheau, ca să schimbe câteva vorbe.

Tovarășe, zise călugărul, de unde vii, de ești îmbrăcat în verde? Să nu fie pentru a face pe prostul în vr'o taină?

— Nu, Părinte, răspunse Varnava. Așa cum mă vezi, mă cheamă Varnava, și sunt jongleur de felul meu. Asta ar fi cea mai frumoasă ocupație din lume, dacă ai mânca în toată ziua.

— Prietene Varnava, întimpină călugărul, ia seama la ce spui. Nu e nimic așa de frumos ca tagma călugărească. Ei cântă slava lui Dumnezeu, a sfintei Fecioare și a Sfinților, și viața monahală este un vecinic cântec Domnului.

Varnava răspunse:

— Părinte, recunosc că am grăit ca un nepriceput. Profesiunea noastră nu se poate asemăna cu a mea, și, măcar că e un merit să joci ținând pe vârful nasului un ban în echilibru pe un baston, meritul acesta nu se apropie de al vostru. Aș vrea și eu, Părinte, să cânt ca voi în

toate zilele sfânta slujbă, și mai ales slujba prea sfintei Fecioare, pentru care am o evlavie particulară. Aș renunța prea bucuros la arta cu care m'am făcut cunoscut din Saisons până la Beaurais, în peste șase sute de orașe și orașele, pentru a îmbrățișa viața călugărească.

Călugărul fu atins de simplitatea jonglerului, și cum nu eră lipsit de glagore, recunoscu în Varnava unul dintre acei oameni cu voința spre bine, de cari Domnul Nostru zisese: că pacea să fie cu ei pe pământ. Pentru aceea-i răspunse:

— Amice Varnava, vino cu mine și vei intra în mănăstirea al cărei egumen sunt eu. Celce a călăuzit pe Maria Eghipteanca în pustie, m'a trimis în drumul tău ca să te duc la calea mântuirii.

Așa se făcu Varnava călugăr. În mănăstirea în care fusese primit, monahii celebrau pe întrecute cultul sfintei Fecioare, și fiecare întrebuință toată știința și toată istețimea pe care i-o dăruise Dumnezeu.

Starețul, din partea lui, scria cărți cari trau, după regulile școlastice, despre virtuțile Maicei lui Dumnezeu.

Fratele Maurițiu copia cu neintrecută măestrie tratatele aceste pe hârtie velină.

Fratele Alexandru picta miniaturi fine. În ele se vedeă Stăpana ceriurilor șezând pe tronul lui Solomon, la picioarele căruia veghează patru lei, și împrejurul capului încununat cu raze sburau

activitatea-i rodnică de când are un rol în afacerile administrative ale comunei.

Protopopul indignat a somat jandarmeria să se depărteze din biserică, sau la din contră părăsește dânsul biserică. Le-a zis: „*Până sunt aici, răspund eu de ordine*“. Și s'au dus. Spun credincioșii, că așa ceva nu li s'a dat să audă și să vadă!!!

S'a întâmplat apoi și ceva mai dureros. Luni spre Marți noaptea niște oameni fără D-zeu au pătruns noaptea în biserică, și ce nu s'a mai auzit încă, au spart cassa de siguranță „*Vertheim*“, și au defraudat cele 100 cor ce se aflau. Notez că cassa de fer eră tocmai în altar, aceasta e a 2-a oară deja. Astă toamnă iar au defraudat vre-o 100 cor. din biserică.

Au apoi locuitorii din Tilișca un mare proces cu comuna învecinată: Săliște, în cauza unor dri-curii (loc de pășune pentru oi).

Ce un partid lucră pentru câștigarea procesului — alt partid dărimă, așa că bine ar fi, dar e teamă c'or perde procesul, ceiace ar fi un mare dezastru pentru economii de oi. Nici chiar în cauza aceasta obștească un se pot unli.

(Și după câteva reflecțiuni dureroase trimițătorul acestor rânduri din Tilișca, adaogă:)

S'a spus toate aceste (deși puține din câte sunt) cu gând bun și în buna nădejde a unei regenerări pe toată linia, și intruparea bunei înțelegeri care rodnică fiind să scape poporul de școala aceasta stricată ce odau ambițiile unor matadori.

Mărgineanul.

Încă odată Moartea lui Dragoș.

Nu văd rostul la articolul publicat în stim. revistă „Țara noastră“ și scris de ilustrul domn Sterca Șuluțu ca reflecțiune la cele publicate de mine în „Gazeta Transilvaniei“.

Sub cuvânt, că toate cele publicate de mine s'ar bază numai pe poveștile lui Antonescu, — le declară de neadevărate. Ce am scris despre adunarea din Cămpeni și decursul ei, eu le-am văzut cu ochii mei, le țin foarte bine în minte — deci le susțin ca fapte.

Cumcă Antonescu a fost de față la scena teribilă a morții lui Dragoș, o cred de adevăr, căci el mi-a numit cu numele pe trei Cămpenari mie bine cunoscuți, ceea-ce nu ar fi putut să-mi spună, dacă el nu ar fi fost prezent. Cumcă în Cămpeni a avut rudeni, de și nu cu numele de Dobra, dar din spița femeiască, aceia o știu eu ca născut și trăit în Cămpeni, unde am și aflat ca adeveriți persoanele respective și motivul pro-

cederei lor. Dobra eră născut din familia veche nemeșască, locuitor în Zlagna.

Nu domni Decean și Dr. B. Preda pot cunoaște așa bine relațiunile familiare din Cămpeni — căci ei au venit din alte ținuturi în acea localitate, și nici nu au avut ocaziune a cunoaște stările din bătrâni, și nici nu au știut despre familia nobilă de Dobra, despre care s'a scris în Enciclopedie fața 185.

Dacă și dl Șuluțu ne spune, că Dragoș a fost ucis în curtea lui Simeon Șuluțu, apoi tot aceia mi-a spus-o și Antonescu, deci nu e contra-zicere, ci numai întărește dl Șuluțu spusele lui Antonescu, cari nu pot fi timbrate de neadevăruri. De unde ar fi știut Antonescu de locul morții, căci el nu s'a mai întors niciodată după aceia la Abrud?

Cumcă numai pe Dragoș au voit Țopii să-l prăpădească și nu pe alții, sau chiar pe Antonescu o întărește și spusele d. Șuluțu, care ne spune, că în casa lui Simion Șuluțu și la vecinul său Amos Tobias se aflau vre-o 300 femei și copii de Unguri — dar la aceia nu li-s'a făcut nici un rău și toți au scăpat teafeți. Muntenii isprăvind cu Dragoș pe nime nu au mai infestat, pentrucă vărsarea de sânge ei numai în decursul luptelor îndatinău a isprăvl.

Eu las pe domnul Șuluțu a scrie ce voiește prin memoriile sale însă nu-mi convine pruritul acela, că de zice cineva chiar și un lucru pe care și el l-a scris, Domniasa îl declară de neadevăr. Dovadă îmi servește aserțiunea, că ar fi neadevărat, cumcă Iancu numai ca prin minune a scăpat de a nu fi prins de Hatvani. În descrierea Abrudului în Enciclopedie, despre care dl Șuluțu recunoaște că însuș o au compus, putem ceti pe fața 11: „In urmă provocă (Hatvani) pe Iancu, care scăpase ca prin minune din Abrud, ca să depună armele“.

Domnul Șuluțu a voit să coreagă pe Barițiu, nu tocmai în interesul adevărului istoric, și acum voiește a rectifica datele de mine publicate. E cunoscut indeobște cumcă dl Șuluțu în anul 1849 nu a petrecut în munții apuseni, deci din propria sa cunoștință nu a descris întâmplările acelu an.

Cu toate tinerețele mele, și ale lui Cornel Tobias unele lucruri văzute se pot cunoaște și adeveri de atari persoane în etate mai înaintate și mai cu multă valoare decât de unul, care n'a fost de față și tot după epistole și atestate procurate după plac și dela oameni necompetenți voiește a compune istoria munților apuseni, supunând tot începutul lucrărilor de acolo și isprăvile făcute, la una sorginte. Nici Iancu nu a scăpat de a nu fi primit lecțiuni în afacerile naționale. Așa ne spune dl Șuluțu în memoriile sale.

Am recetit articolele d. Șuluțu scrise în enciclopedie și putem fi recunoscători pentru munca prestată în interesul științei și istoriei, dar precum

toate lucrările omenești nu sunt perfecte, așa și lucrările d-sale nu pot fi privite ca infailibile. În articolu despre Abrud vorbește de Auraria Maior, care nume este fictiv, pantruică după tabelele cerate aceasta localitate sau „*Alburnum*“.

În descrierea comunei Cămpeni, nu amintește de adunarea poporului la care s'a prezentat Dragoș și de unde au fost huiduit de popor.

În continuu folosește numirea de Moți, care nume însă noi muntenii nu-l purtăm. Numai de cătră unguri s'a putut să fie dat muntenilor.

În Enciclopedie a mai scris dl Șuluțu și articolu despre Moți, reducând acest nume la locuitorii din comunele din sus de Cămpeni, cari însă și azi se numesc Țopi, precum din timpuri vechi s'a numit toți locuitorii dela Mureș până în Biharea, care ținut eră „*Terra Tzopus*“ și aveau voivodul lor propriu, precum se poate ceti în bula papei Benedict al VI pela anul 1360. Acest voivod avea reședința sa în Abrud și despre el dă dovodă biserică cea mai veche din Abrud acum — rom. catholică — a cărui interior l-am aflat la anul 1870 plin de icoane a sfintei biserici orientale și cu inscripțiuni slavone. Zidirile ei sunt făcute din multe petri din ruinele orașului roman Alburnum.

Voind dl Șuluțu a mă combate întru toate câte se cuprind în articolul de mine făcut în „Gazeta Transilvaniei“ despre moartea lui Dragoș, s'a combătut chiar pe sine în celea ce-am spus despre scăparea prefectului Avram Iancu. — Numai pe inserate au știut Iancu despre primejdia venirii lui Hatvani, a căru soldați erau deja în Abrudsat și husarii cuprinsese drumul cătră Cămpeni la morile lui Cercaș. Așa cum a ieșit din biserică ungurească din piața Abrudului, unde se ținneau sfaturile de pace cu Ungurii, de unde a fost chemat afară — fără a se mai putea reîn- toarce în biserică — auzind urletele armatei vrăș-mașe a grăbit la cuartirul său și a încălecat calul suind pe dealul băeșilor, au scăpat cătră Cămpeni, unde au sosit noaptea pe când noi dormiam. La sunetele clopotelor cari se băteau de alarmă de la toate trei bisericile, m'am trezit. Ca un fulger s'a lățiș știrea, că Ungurii au intrat în Abrud și că Iancu a scăpat. Toată noaptea a fost fierbere între locuitorii din Cămpeni, pe vârful dealurilor se aprinseseră ruguri de foc și semnalele din tulnice nu mai încetău. Dimineața șesul Cămpenilor eră plin de oameni înarmați sub căpitanii lor. La atâta mulțime acum lipsau principalii conducători, cari erau în Abrud.

Cătră amiază au sosit doi soli trimiși de Hatvani cu provocarea de a se depune armele, că de nu, nici copilul în pântecul mamei nu va fi cruțat. Aducătorii acestei epistole erau M. Andreica și N. Begnescu, cari cereau se li-se dea răspuns, căci ei și-au fost dat lui Hatvani cuvântul de onoare, că se vor întoarce la Abrud.

șapte porumbi, cari sunt cele șapte daruri ale Duhului Sfânt: darul temerii, al evlaviei, al științei, al puterii, al sfătuirii, al înțelegerii și al înțelepciunii. Ea aveă ca tovarășe șase fecioare cu părul de aur: Umilința, Prudența, Cumpătarea, Buna-cuviința, Fecioria și Supunerea.

La picioarele ei se țineau într'o atitudine rugătoare două figuri mici, goale și foarte albe. Aceste erau suflete ce implorau, pentru mântuirea lor și, desigur, nu îndeșert, mijlocirea ei atot-puternică.

Fratele Alexandru infățișă, pe altă pagină, pe Eva în fața Mariei, ca să se vadă în aceeaș vreme păcatul și răscumpărarea, femeia înjosită și fecioara prea mărită. Se mai puteau admira în cartea aceasta Izvorul, Fântâna, Crinul, Luna, Soarele și Grădina închisă de cari se vorbește în cântare, Poarta Ceriului și Cetatea lui Dumnezeu, și acestea erau printre icoanele Fecioarei.

Fratele Marbode eră deasemenea unul dintre cei mai drăguți copii ai Mariei.

El cioplea fără încetare chipuri de peatră, așa că aveă barba, sprâncenele și părul albe de pulbere, și ochii îi erau vecinic umflați și plini de lacrimi; dar eră în putere și vesel la o vârstă înaintată, căci evident, Regina raiului își apăra băiatul la bătrânețe. Marbode o infățișă șezând într'un amvon, cu fruntea încoronată de un nimb mărgelat. Și el aveă grijă ca crețele hainei să

acopere picioarele acelea despre care a zis pro-rocul: „*Iubita mea este ca o grădină închisă*“.

Dar uneori o reprezintă în forma unui copil plin de grație, și ea părea a zice: „*Doamne, tu ești Domnul meu! Zisam din pântecul mamei mele: Dumnezeuul meu ești tu*“. (Ps. 21, 11).

Și mai erau în mănăstire poeți, cari scriau proză și imnuri în cinstea preafecitei fecioare Maria, ba se găsiă și un Picardian care întocmea imnurile Maicii Precesta în limba vulgară și în versuri rimate.

III.

Văzând ingrămădirea aceasta de laude și recolta aceasta frumoasă de opere, Varnava se plângea de neștiința și de simplitatea sa.

— Vai, suspină plimbându-se prin grădina lipsită de umbră a mănăstirii, cât sunt de nefecit că nu pot preaslăvi după vrednicie, ca frații mei, pe Preasfânta Maică a lui Dumnezeu, căreia mi-am închinat inima. Vai, vai, eu sunt un om necioplit și simplu, și n'am, pentru-ți slujl ție, Fecioară, nici cuvântări edificatoare, nici tratate împărțite după regule, nici picturi fine, nici statui tăiate exact, nici versuri măsurate și socotite după picioare. Eu nu am nimic, sărmanul de mine!

Astfel se vâicărea, și se întristă. Într'o seară, pe când se odihnea călugării povestind, auzi pe unul dintre ei istorisind despre un monah care nu știă recită altceva, decât *ave Maria*. Călugă-

rul acesta eră disprețuit, pentru neștiința sa; dar dupăce muri, îi răsăriră din gură cinci rose în onoarea celor cinci litere ale numelui Maria, și așa sfîntenia lui fu învederată.

Ascultând povestirea aceasta, Varnava se minună mai mult de bunătatea Fecioarei; mângăiat însă nu se simți prin pilda acelu mort fericit, fiindcă inima lui eră plină de râvnă și voiă să slujească mării Stăpânei lui care este în ceriuri.

Pentru aceea căută vr'un mijloc fără să poată afla, și se întristă tot mai mult, zi cu zi, — dar într'o dimineață, trezindu-se foarte vesel, dete fuga în capelă și rămase acolo singur mai mult de un ceas. Se reintoarse abia după prânz.

Din clipa aceea, Varnava mergea în fiecare zi la capelă, când eră goală, și petrecea în ea multă vreme, — vremea pe care ceialalți călugări o jertfeau pentru artele libere și artele mecanice. Nu mai eră trist și nu se mai plângea.

Purtarea aceasta ciudată a deșteptat curiozitatea călugărilor. Se întrebau, în obște, că de ce se retrăgea fratele Varnava așa de adesea.

Egumenul a căru datorință este de a ști tot despre purtarea monahilor lui, se hotări să ia seama după Varnava în vremea singurătății lui. Așadară într'o zi, pe când acesta eră închis, ca de obicei, în capelă, egumenul veni însoțit de doi bătrâni ai mănăstirii să vadă, prin crepăturile ușii, ce se petrece înăuntru.

Pentru aceasta i-a dogenit A. Iancu și pentru că și-a dat cuvântul de onoare unui om, care ho-tește a rupt armistițiul, pe ambii i-au arestat și cu un răspuns negativ a trimis pe Nicolae Sabo și Ioanete Petru la Abrud.

Acești parlamentari trimiși de Iancu către Abrud au fost în otarul comunei Abrudsat — Cristea atacați de husarii lui Hatvani, și numai cu fuga au scăpat de gloanțele pușcate din carabinele unghurilor călăreți, cari li luaseră la goană. Indată ce s'au reintors la Câmpeni, acești doi parlamentari și-au spus întâmplarea lor, tot la-gărul s'a pus în mișcare și trupele s'au împărțit în trei coloane, toate întreprinse către Abrud. Andreica și Begnescu s'au pus în fruntea unei coloane și au căpătat și un tun de metal, din celea vărsate în Câmpeni. Nicolae Corcheșu era în fruntea altei coloane și la a treia, Clemente Aiudeanul.

Alba-Iulia în 10 Martie 1909.

Rubin Patifia, adv.

Cronica rimată.

Visul orașului...

Salut, cetate cenușie,
Salut, prozaic Babilon,
Ce n'ai un singur pom pe uliți
Și nici o glastră 'n vr'un balcon...

Ca fumul sutelor de fabrici
Coboare-se al meu salut
Pe munții tăi în chip de casă,
Pe-asfaltul tău cel răsbătut...

Te spintecă atâtea drumuri
Inguste, drepte și banale,
Dar tu visezi mereu tuneluri
Samsari și firme și canale...

Ce-astepti? Ce vrei? Ce dor te paște
Modern, prozaic Babilon?!
— Visez să-mi împlinesc mai iute
Al oamenilor milion!...

Pe dealul cetății...

Din vârful dealului, se vede
Câmpia Dunărei departe,
Cu drumuri, dealuri, văi și lacuri
Lucind ca niște geamuri sparte.

In seara tristă, obosită
Lumini pe Dunăre se-aprind,
Adie vântul de departe
Cu glasul apelor jelind...

Ei văzură pe Varnava, care înaintea altarului Preacuratei Fecioare, cu capul în jos, cu picioarele în aer, jonglă cu șase bile de aramă și cu douăsprezece cuțite. El făcea, în cinstea Maicii Domnului, figurile cari li aduseseră cele mai multe laude. Fără să înțeleagă că omul acesta simplu își pune tot talentul și toată știința în slujba Sfintei Fecioare, cei doi bătrâni strigau: Nelegiuire! Blasfemie! Sacrilegiu!

Egumenul știă că Varnava are inima nepătată, dar credea că nebunise. Și se pregăteau toți trei să-l scoată cu puterea din capelă, când văzură pe prea Sfânta coborând treptele altarului, să vină să șteargă cu pulpana hainei ei albastre sudoarea ce picură de pe fruntea jongleurului ei.

Atunci egumenul, căzând cu fața la pământ, recită cuvintele acestea:

— Fericiți sunt cei curați la inimă, că aceia vor vedea pe Dumnezeu!

— Amin! răspunseră bătrânii, sărutând pământul.

T. Rusu.

Tot la „Minerva“ au apărut acum „Poezii“, ediție completă, de Al. Vlăduț și „Departee de lume“, nouă culegere de nuvele de Constanța Hodoș.

Se lasă noaptea și cetatea
Își trage umbra înapoi...
O 'mbracă peste ea în taină,
Un ochiu își luminează'apoi.

...Și la fereastră unde-odată
Pâneau eroii pe vrăjmaș,
O fată coase fără grijă
Și cântă valsuri din oraș...

Dunărea albastră...

Sărmană Dunăre albastră
S'a dus seninul de-altădată...
Se stânge raza de la soare
Pe fruntea ta întunecată.

Tu vii din țări în care ziua
Răstrângi castele și păduri
Iar noaptea mângâi căprioara
Pe rozul caldei sale guri.

Zadarnic te privesc acum
Pe maluri, mândrele palate
Icoana lor tu n'o poți prinde
În valurile-ți tulburate...

Tu care-ai împărțit aiurea
Atâtea nobile icoane,
Imagini limpezi răsturnate
Terase, turnuri și balcoane,

Ai fost se vede blestemată
Să 'mparți modernul Babilon,
În care oamenii n'au suflet
Cum n'au palatele balcon!...

Budapesta 1 Martie.

E. Victor.

Sâmbătă seara.

Doi călători.

(Scena se petrece în restaurantul unei gări. O femeie bătrână soarbe din ceașca ei de cafea, moțâind din cap. Ușa se deschide și apare o fetiță tinăra și frumoasă. Salută zimbând înspre bătrână, apoi se oprește, pe o clipă, ca și când și-ar aduce aminte de ceva, apropiindu-se de dânsa).

— Bonjour... dacă nu mă înșel... ne-am mai întâlnit undeva... Permiteți? Dă-mi o bere, băiete.

— Desigur, frumoasă domnișoară, ne-am mai întâlnit și o să ne mai întâlnim încă... Ne-am întâlnit tot la această gară, poate chiar la masa unde ședem acum. Eu isprăvisem munca și mă înapoiam ca să mă recreez, iar matale

chiar atunci porniai în voiaj, cum văd că pornești astăzi... Ar trebui să ții mai bine minte, că ești tinăra, dar ce-ți pasă matale de o babă bătrână, de o vechitură!.. Cum poți bea bere pe un frig ca ăsta?

— Frig, zici? E frig acum? Eu nu cunosc vorba asta. Mi-e așa de cald, am geamantanul plin de flori, și în sufletul meu clocotește par'că izvorul de foc al soarelui...

— O fi...

— Este, să mă crezi ce-ți spun.

— Și nu te gândești niciodată, că o să fi și matale bătrână și o să zgriburi de frig, iar în geamantan nu o să ai flori, ci sticlute cu medicină, ierburi vindecătoare...

— Nu, doamnă.

— Și petru ce?

— Pentru că eu nu îmbătrânesc niciodată.

(Bătrâna lasă ceașca din mână, își ridică ochelarii deasupra frunții și privește lung la fată. Apoi deodată o prinde de mână și o sărută cu dragoste).

— Ah, matale erai, drăguțo, credeam că te asemeni numai, matale ești dar Primăvara?

— Da, doamnă.

— Și nu mă cunoști?

— Nu...

— Vezi, eu sunt o biată bătrână amărită. Umblu și eu încoaci și încolo prin lume, ca să-mi mai desmorțesc cele ciolane înțepenite... și mi-e drag când mă întâlnesc cu câte o ființă drăguță cum ești matale. Ce e drept, îmi vine și o milă, când mă gândesc, că ce se va alege din atâta frumusețe după câțiva ani. Cum se vor risipi mâne petalele acestei gingașe flori de astăzi...

— Te gândești la vremea, când erai tinăra...

— Nu mă gândesc... Eu n'am fost tinăra niciodată.

(Fata o privește cu ochi mari, fără să înțeleagă).

— Să crezi, drăguțo, n'am fost tinăra niciodată. Aveam aceeași înfățișare înainte cu sute de ani și aceeași voi avea-o după sute de ani încă... Văd eu că-nu-crezi, dar așa e... Dupăcum matale nu îmbătrânești niciodată, tot astfel mi-am păstrat și eu aceeași vârstă. Vremea e pentru oameni.

— Atunci D-ta ești...

— Da, sunt Iarna, copila mea... Eu mă duc să mă odihnesc acum, să-ți fac loc matale drăguțo!

— Ah cât de mult mă surprinde și ce bine îmi pare... Imi închipuiam, că Iarna e o ființă

Vieața

de Maxim Gorky.

Doi oameni stăteau față în față cu vieața, erau nemulțumiți amândoi. „Ce așteptați voi dela mine?“ — I-a întrebat neîndurata privindu-i crunt. „Cruzimea contrazicerilor tale m'a amărit“ — începă să-i spună cu glas obosit, cel dintâi. „Zadarnic, îmi bat capul să înțeleg menirea ta, sufletul meu e otrăvit de neîncredere. Zadarnic îmi spune glasul iubirei de mine însu-mi, că omul e ființa cea mai bună... nu cred... sunt nefericit.“ — „Și ce pretinzi tu dela mine?“ Il întrebă vieața, liniștită. „Fericirea“ — răspunse omul. „Dar, pentru că pot fi fericit, e de lipsă ca mai întâi de toate, să mă împaci cu mine însu-mi — să contopești într'una două contraziceri ce luptă în sufletul meu: „dorințele mele“ cari nu se împacă cu „poruncile tale.“ „Nu te pot oprî, dorești și ce nu se poate împlini“... răspunse vieața. „Vreau să fiu stăpân, nu jertfa ta“ — urmă omul amărit. „Mă silești să-mi plec capul, m'apasă jugul legilor tale.“ Celalalt călător pământean care sta mai aproape ca el de vieața îl sfătul să-i vorbească mai scurt și mai lămurit, dar el își urmă plângerea fără să bage în seamă sfaturile prietinelui său. „Cer libertate, vreau să trăiesc de capul meu și în mulțumirea dorințelor împlinite. Nu pot fi nici sluga, nici fratele deaproapelui meu, nu cunosc astfel de datorințe. Nu

vreau și nu pot fi piatra de care omenimea să se folosească clădindu-și închisori norocului. Sunt om, sufletul și înțelepciunea lumii, lanțuri nu voiu purta.“

„Destul zise vieața cu un zimbet plin de cruzime — „destul, din ce ai vorbit am înțeles tot și ce nu mi-ai spus încă. Fără lanțuri vrei să trăești? bine, luptă-te cu mine, învinge-mă! Dacă mă vei învinge vei fi stăpânul și eu roaba ta. Nu sunt părtinitoare, m'am închinat întotdeauna celor tari, dar — luptă și învingere pretind. Ai tăria să te lupți cu mine de dragul libertății dorite, — ai putere să crezi că mă vei învinge?“ „M'am luptat cu mine însu-mi“ — gemu sărmanul om „tu mi-ai ascuțit mintea cu tăișul armelor tale, iar cu vârfurile lor mi-ai străpuns sufletul, nu mai am putere“. „Nu te mai plânge, vorbeștei mai hotărât vieței — îl sfătul din nou prietinelui său; dar el nici de astădată nu-l ascultă ci urmă înainte. „Mă voiu reculege, însă, dă-mi fericirea, în brațele ei mă voiu reculege“.

Vieața surăse, un surăs ce sămănă cu strălucirea inului țeselat, atins de razele soarelui. „Spune-mi zise ea, „te rogi sau pretinzi când îmi vorbești astfel?“

„Mă rog“ — răspunse omul umilit.

Vieața se încrunță.

„Intocmai ca oricare cerșitor, nenorocitul!“ — îi zise ea.

Ingrozitoare, și D-ta apari așa de bună... Oamenii par'că nu te iubesc de loc. Să vezi pe mine cum mă întimpină... Pădurea își adună cântăreții pribegi, părăul scapă din catușele de ghiață și se aruncă sprinten să-mi sărute picioarele... lunca îmi țese covor moale de iarbă și de flori. Se bucură lumea întreagă. Tinerii îmi aruncă flori în cale și chiar bătrânii zimbesc a bună-tate. Suride firea întreagă, suride zarea, apusurile tainice, stelele din nopțile clare...

— Cu toate aceste, copila mea, oamenii nu mă cunosc nici pe mine. Să vezi copilașii cum se sbenguesc, când scutur asupra-le cei dintâi fulgi de ninsoare... Râd și aleargă să-i prindă, ca pe niște fluturi mari și albi... Tu n'ai văzut apoi luncile înzăpezite scânteind sub strălucirea fosforică a lunii... Tu n'ai auzit încântătoare povești, ce se spun în lungile nopți de iarnă, la gura sobei... N'ai văzut scânteierea de diamant a stelelor din nopțile geroase și n'ai simțit mângâierea supremă a liniștii de iarnă. E liniștea firii ostenite, liniștea omului îngreunat de ani și de năcazuri... Tu le duci mișcarea și iluziile; eu le dau liniștea și — resemnarea.

— Bine, dar iluziile sunt fericirea oamenilor.

— Ți-se pare, draguțo, ți-se pare. Iluziile își au și ele rostul lor în o vreme, când ele sunt hrana de toate zilele. Apoi mai puține rămân, tot mai puține, până ce bietul om se pomenește, că la bătrânețe nu i-a mai rămas nimic...

— Nu-i adevărat, să mă ierți, dar nu-i adevărat... Eu nu înțeleg mult din ceea ce-mi spui, dar știu că oamenii mă au dragă.

— Desigur, fata mea. Oamenii au totdeauna nevoie de o ființă draguță cum ești matale, ca să-i amăgească cu momeli și cu vorbe dulci... Inima lor impietrită se inmoie par'că la suflul tău de vrajă. Intinereste firea, intineresc oamenii, chiar bătrânii și bolnavii de moarte încă încearcă o ușoară și binefăcătoare amăgire. Tu ești lumina, eu sunt întunecul; tu ești iluzia, eu sunt adevărul...

(Fata își mușcă buzele cu ciudă, bombănind printre dinți: „Bătrână fără minte!“ Apoi își potrivește lacrimioarele în păr, oglindindu-se în geamul din față, minunându-se cât e de frumoasă.)

— Să nu fii supărată, draguțo, n'aș vrea să te supăr...

— Nu, doamnă, eu nu știu ce e supărarea, nici nu vroi să știu.

„Nu știi că eu nu dau nimic de milă, nici de pomană, nu dau. Luptătorul meu nu se roagă, el știe ce i se cuvine — își ia partea dreaptă. Tu nu ești al meu — tu ești robul patimilor tale și acum ascultă-mă: numai acela va fi învingător care va avea tăria să renunțe la toate dorințele lui și puterea de a se regăsi într'un singur gând, m'ai înțeles. Acum dute, am — isprăvit.“

Înțelesese bietul om, umilit ca un câne credincios, el se întinse pe pământ la picioarele nemilostivei, pentru ca să poată culege barem din fărâmiturile ce-i vor cădea... din masa ei.

Ochii reci și aburii ai vieții se țintiră acum spre celalalt om. „Spune-ți rugarea!“

„Eu nu mă rog, eu pretind.“

„Și — ce... pretinzi?“

„Dreptate, unde-i dreptatea, de ea am lipsă, cealalte mi le voiu agonisi. — Am avut răbdare, am așteptat, am muncit, am trăit fără lumină, fără odihnă. Nu mai pot îngădul. Ceasul meu — a sunat — trăiesc — unde-i dreptatea?“

„Iat-o" răspunse vieța... „ți-o dau“.

Maria Cunțan.

(Se dă semnalul. Bătrâna se ridică și își ia pachetul subsoară, apoi sărută copila pe frunte):

— Cu bine, draguțo, și la revedere!

— Cu bine, doamnă.

(Zimbesc amândouă pe ascuns. Și fiecare gândește acelaș lucru despre cealaltă: Ce proastă e sărăcuța!)

Al.

Cloțanii.

Sub acest titlu „Drapelul“ din Lugoj, publică următoarele:

Cancelaria Dr. Ionescu varsă înainte la pamflete tipărite și litografiate. Zi de zi ne aduce posta din toate părțile diecezei asemenea produse de-ale musei cloacelor.

Pentru caracterizarea mentalității acestor oameni, reproducem aici un singur pasagiu din unul din circularele cancelariei Ionescu.

Iată ce scrie:

„Spre orientarea d-tale și a tuturora, cari sunt cu bunăvoință față de mișcarea noastră, țin de necesar a-ți comunica, că calomniile ce se răspândesc din partea contrarilor noștri, că noi și mai ales d-l Dr. Iosif Olariu am stă sub influința elementelor străine și mai ales a d-lui Constantin Burdia, sunt lipsite de ori și ce bază, despre ce sunt convinși chiar și contrarii noștri (!)

Rugându-te a ne pune în curent cu toate ce se vor întâmpla în cerc, am ramas

Cu stimă

Dr. Nicolae Ionescu
advocat“.

Mare rușine trebuie că e a fi burdist!

Dr. Nicolae Regman a scos un pamflet: „Un cuvânt către oamenii de bine“, în care spune între altele:

„Iar acum... strecoară în public insinuări josnice, vorbesc, că înnotăm în apele guvernului, că noi junimiștii (!!!) ne adumbrim la puterea lui Burdea, ca în chipul acesta să ne discrediteze. Sunt blăsteme și calomniile vorbele lor... le respingem cu toată indignarea sufletului nostru tinăr și curat (!!!)“.

Mare rușine trebuie că e a fi burdist! Dar totuș prinde bine protecția lui Burdia la... alegerile sinodale!

*

Tot Dr. Regman a dictat elevilor săi dela institutul pedagogic din Caransebeș (bagseama „era nouă“) un circular, pe care semnându-l, apoi l-a trimis în cercul Jebelului. Vre-o câteva exemplare ni-s'au trimis la redacție. Sunt fraze bombastice și insinuări mizerabile.

Di N. Iorga, vorbind despre „O primejdie pentru viața morală a Românilor de dincolo“, scrie despre Regman (a se vedea „Neamul românesc“ pag. 387 ex 1908) următoarele:

„Acum, de curând, Regman din Caransebeș, care n'a mistuit încă bine ospitalitatea pe care a cerut-o pășan la București, se apucă de plagiat. Și, cum i-o spui, tăgăduște, se infurie, jignește, strecoară insinuări împotriva omului căruia, cu câteva luni în urmă, nu știă ce tămaie să-i mai ardă în cătușia ordinară a interesului“.

Că bine și-a cunoscut dl N. Iorga omul!

Tăman așa, cum îl descrie dl N. Iorga, face acum Regman cu oamenii înaintea cărora se ploconia până deunăzi în cel mai servil mod.

Urit cloțan!

*

Mai vesel exemplar este Dr. Constantin Manea, avocat și mare proprietar la Visag și Birna (ce oftezi, d-le Boroș?) El a ținut ședință cu sine însuș, s'a constituit pe sine ca „comitet reacționar în biserică“, s'a propus, aclamat și proclamat pe sine de „prezident“ al acestui „comitet“, candidându-se în mai multe cercuri electorale pe sine însuș cu dela sine putere. Scrie în toate calitățile aceste apeluri și tipărește pe speșele lui Burdia pamflete, în cari pune lumea la cale.

Amorezat de sine însuș, pe deplin convins de marele rol ce-l așteaptă, este negreșit cel mai fericit din întreaga tabără.

Nu voim să-i luăm, ceea ce noi nu-i putem da.

*

Mai trist este aspectul ce ni-l oferă Dr. Nicolae Petrovici, care sedus de ură pătimășă contra dlui Dr. Demetriu Florescu, a dat în vileag un pamflet la adresa acestuia, abordând chestii, de cari se ferește fiecare om, care se respectă. Pe acesta îl compătimim mai mult.

ȘTIRI.

Conferința dlui profesor Crăciunescu ținută Dumineca trecută la „Asociațiune“, a fost mai mult decât interesantă. Minunatele tablouri proiectate de schiopicton, în cari se oglindesc multe fapte și minuni din viața Mântuitorului Christos, subliniate de explicații luminate și precise de conferențiar, — ne-au îndemnat să-l aplaudăm și să-l felicităm călduros.]

o

— Deși nu e un răspuns la cele publicate de dl Șuluț în „Țara Noastră“, totuș publicăm articolul dlui Pațița. Aceasta o facem și după chiar dorința dlui Șuluț. De altfel, dl președinte al „Asociațiunii“ va răspunde celor tipărite.

o

Seratele „Asociațiunii“. Duminecă în 21 Martie a. c., în sala festivă a muzeului „Asociațiunii“, la orele obișnuite, va avea loc ultima serată muzicală cu următorul program:

- Două cântece pentru pian:
 - Ad. Adam: „Noel“.
 - I. Vidu: Cântecul Străinătății.
- Donizetti: Andante din opera „Lucia“ pentru pian.
- Două cântece pentru voce de tenor:
 - G. Dima: „Ciobanul“ (doină populară)
 - H. Kirchner: „Foaie verde de bujor“.
- Händel: Arie din Orariul „Xerxes“ pentru voce de sopran cu acomp. de violină și pian.
Gounod: „Cântec de leagăn“ (traducere de I. Borcia).
- Cetire de Ermil Borcea. (Hermilius Haralambius Calamar Borcia. Doctor humoris causa dela facultatea proprie).
- Sarasate: „Navara“ pentru 2 violine și acomp. de pian.
- Brahms: Cântece pentru sopran, alt, tenor și bas cu acomp. de pian la 4 mâni.
- Cuvânt de încheiere de Oct. C. Tâslăuanu.

o

Aviz. Onor. membrii ai „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“ precum și toți prietini manifestățiunilor noastre culturale, sunt invitați — în vederea unei organizații teatrale — Duminecă în 21 Martie st. n. la 4 oare d. a. la o consfătuire ce va avea loc în sala festivă din „Muzeul Asociațiunii“. Pentru comitetul organizator: Iuliu Enescu.

o

Societatea Academică social literară „România Jună“ din Viena, și-a ales în comitetul de diriguire pe următorii studenți: Iuniu Docolin, Cornel Tarnavski, Vic. Băilă, Aur. Dorofteiu, Const. Oancea, Remus I. Doctor, Coriolan Babeș și Eug. Casparovici.

o

A murit Toma Simțion, unul dintre tipografi de seamă ai Sibiului. Defunctul s'a distins și prin publicistică. A tipărit în „Țara Noastră“ „Scrisori către țărani“, iscălite „Delasântioana“ și multe alte articole prin diferite reviste și ziare întru ridicarea meseriașului nostru.

Deplângem această moarte prematură.

o

Mulțumită. Invățătorul Nicolae Ivan din Dobârca, aduce mulțumiri în numele comitetului de rezidire a bisericii din aceea comună d-lor: Dumitru Ivan paroh, Ioan Nedelea, Ioan Toma,

N. Toma, Ioan Dragomir, Vasile Greavu, N. Dragomir, și Ilie Dobrotă, — cari au binevoit a dăruți cam în scopul de mai sus.

Conflictul Austro-Sârb. Situația se agravează. Semnele de războiu au sporit pe ziua de ieri în chip neașteptat și foarte îngrijitor.

Telegramele noastre dela Viena, Budapesta și Belgrad trădează o nervozitate extremă de ambele părți și parcă o dorință ascunsă de-a începe războiul cât de curând.

La Viena, ministrul de externe austro-ungar a făcut declarațiuni surprinzătoare și grave cu privire la o posibilă și foarte apropiată demonstrațiune militară din partea Austriei și n'a exclus posibilitatea războiului, mai ales că după o altă depeșă a noastră răspunsul Sârbiei la nota austriacă este nesatisfăcător tocmai în partea sa politică. În același timp, Austro-Ungaria mobilizează mereu; acuma au primit ordin de concentrare toate trupele din Ungaria de sud, au fost chemate și rezervele, precum se spune, și e sigur că s'au comandat pentru oștire mari cantități de bandaje chirurgicale.

În Sârbia, dispozițiile războinice sunt unanime și guvernul însuși le hrănește. În scupștină, ministrul de externe a declarat unui grup de deputați că Rusia ar fi asigurat Sârbiei compensații teritoriale în Sandjacul Novibazar și că Franța, Italia și Anglia și-ar fi dat deja consimțământul.

La Belgrad, supușii austro-ungari cer protecția guvernului sârbesc. În toată Sârbia, trupe noi sunt mobilizate mereu.

Un semn caracteristic al gravei situații este și ordinul de mobilizare a flotei rusești din Marea Neagră, în vederea apropiatelor furtuni războinice, precum și întărirea trupelor militare rusești la frontierele dinspre Austria și Germania.

În Muntenegru, caracterul războinic domină de-asemenea, mișcările de trupe sunt generale.

Astfel, pe toată linia, apar iarăș de astădată foarte aproape și cu totul amenințătoare, fantomele de sânge ale războiului!

Sârbia face mari pregătiri de războiu. Înarmările continuă neîncetat. În cercurile militare se fac toate pregătirile pentru războiu. Ajutorul pe care-l va avea armata sârbă dela voluntarii ruși și despre care s'a vorbit în ziarele sârbești, se ridică la cifra de 5000 de oameni. Cu mult mai primejdioase sunt multele sute de bombe pe care ministrul de războiu le-a dat soldaților. Cu toate asigurările date, este hotărât că transportul de material de războiu pentru Sârbia nu a fost oprit a trece prin Turcia.

Dispoziții de tot războinice în Sârbia. Toate ziarele fără nici o deosebire de partide politice, publică articole de tot războinice. Unanim toată lumea dorește războiul.

Germania nesocotește Austria. Ziarul „Petit Parisien“ află din cercuri bine informate că Germania este, în sfârșit dispusă să primească conferința europeană, fără a ține seamă de interesele Austriei.

Italia trimite arme și munițiuni Muntenegrului. Din Cetinje vine știrea că războiul pare a fi iminent. Zilnic sosesc aci mari cantități de arme și munițiuni trimise din Italia.

S'au împărțit arme în Sârbia. Ministrul de războiu Zivcovic a făcut o comunicare confidențială în Skupștină că toți bărbații de la 20 până la 48 ani, cari aparțin armatei, au primit arme și că mai sunt încă disponibile arme și muniții pentru 50.000 de voluntari.

Serbia nu cedează în chestia Bosniei. — Ziarul „Zvono“ anunță că baronul Aehrenthal a declarat ambasadorului Simici că situația numai

atunci s'ar putea clarifica dacă Serbia ar începe tratative directe cu Austria. Tot astfel s'a exprimat și contele Forgach față de Milovanovici.

În consiliul de miniștri, primul ministru Novacovici a declarat că Serbia nu poate cedă în chestiunea Bosniei.

Dinastia Karagheorgheviți amenințată. Regele s'a plâns că scupștina și armata pun piedeci iubirei sale pentru pace. Regele a declarat că Milovanovici este pentru pace, însă nu are nici o influență asupra lui Pașici, care este partizanul războiului.

Regele a spus că ar fi gata să abdice dacă prin aceasta situația s'ar putea îndrepta. Conspiratorii au sfătuit pe rege să fie energic, căci războiul ar putea pune capăt dinastiei.

Situația se agravează din moment în moment. Situația devine din ce în ce tot mai gravă, ceea ce se poate deduce și din aceea că diplomații se consultă foarte des împreună cu Milovanovici.

Conferințele diplomatice din Berlin asupra situației. Ambasadorii țin mereu conferințe. Ambasadorul austro-ungar Szögyéni a conferit azi cu ambasadorul Italiei și Franței.

Azi toți ambasadorii au fost invitați la prânz la împărat.

„Colegul“ lui Moldovan Gergely. Fițiuca „Ungaria“ din Cluj, înregistrează moartea fostului deputat magiar Csávolzsky Lajos, numindu-l „un vechiu și capacitat coleg în jurnalistică“... Griguță își știe alege „colegării“!

Peste 2000 voluntari ruși pentru Serbia. A produs mare bucurie știrea că la Constantinopol au sosit 2000 de voluntari ruși cu 200 de ofițeri, cari au plecat imediat spre Belgrad. O delegațiune a comitetului apărării naționale s'a dus să întâmpine voluntarii la Piro.

Presă franceză ostilă Austriei. Limbajul presei franceze nu-i deloc favorabil Austriei de câtva timp.

Astfel ziarul „Echo de Paris“ spune că Austria vrea să intimideze pe Sârbi pentru a le obține renunțarea completă la orice pretenții, fără a-i da cel puțin o indemnizație. Procedând în modul acesta Austria jignește Rusia și pe aliatele sale Franța și Anglia.

Ziarul „Figaro“ vorbind despre conflict, spune că Aehrenthal nu vrea să părăsească drumul greșit pe care a apucat și din această cauză situația nu se va putea limpezi.

IN ULTIMUL MOMENT. Situația războiului a devenit în ultimul moment nespus de gravă.

Când punem revista sub presă, telegramele confidențiale ne vorbesc de încercări petrecute la graniță; comandanții armatelor din localitate lucrează neconținut cu ministrul de războiu; armata face mișcări zilnice și spiritele se agită din ce în ce, așteptând cu o nespusă impaciență vești și ziarele.

Telegramele oficiale nu ni se comunică, — fapt care mai mult agravează situația...

Bibliografie.

A apărut Nr. 424—425 din „Biblioteca pentru toți“, cuprinzând romanul „Îndreptări“ al d-lui Dului Zamfirescu.

Poșta Redacției.

Dlui G. I. Sporea. — Poate într'o gazetă umoristică... Încearcă la „Răvașul“.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Cassa de păstrare (rennune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu caventi, pe ipotecă precum și ca credite de Cturent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

11—20

Direcțiunea.

„GEOGEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Intrucât permite starea cassei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă se depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale. Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

8—12

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, dela Cor. 1000— în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10.000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă împrumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu caventi; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

10—20

Direcțiunea.